

СІЛЬСЬКИЙ ЗЕЛЕНИЙ ТУРИЗМ ВІННИЧЧИНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

RURAL GREEN TOURISM ON VINNYCHCHINA: PROBLEMS AND PROSPECTS

У статті розкриваються проблеми розвитку зеленого туризму у Вінницькому регіоні, причини, які сприяють виникненню цих проблем. Вказано на те, що сільський зелений туризм слід розглядати як невід'ємну складову програми комплексного соціально-економічного розвитку села та його відродження, а також що за рахунок розвитку сільського зеленого туризму можна забезпечити сталий економічний, демографічний розвиток на селі. Зазначено переваги, недоліки та проблеми, які виникають при організації сільського зеленого туризму. Запропоновано концептуальну модель сільського зеленого туризму. Для подальшого розвитку сільського зеленого туризму в області розглянуто стратегією збалансованого регіонального розвитку Вінницької області на період до 2020 року. З'ясовано перелік проблемних питань, які перешкоджають розвитку сільського туризму, розв'язання яких вимагає спеціального нормативно-правового регулювання.

Ключові слова: *зелений туризм, економічний розвиток, сільський зелений туризм, аграрний сектор, рекреаційні ресурси, національна туристична галузь, туристичні послуги, сфера обслуговування.*

Вступ. Процеси соціально-економічних трансформацій, що відбуваються в аграрному секторі економіки України, загострення проблем соціально-економічної сфери українського села обумовлює пошук нових джерел забезпечення відродження сільських територій та нових нетрадиційних організаційно-правових форм підприємництва, спрямованих на забезпечення економічного зростання та підвищення рівня життя сільського населення.

В таких умовах посилюється значення розвитку сільського зеленого туризму, який не потребує наявності у громади виняткових туристсько-рекреаційних ресурсів, що робить його привабливим напрямом розвитку для більшості сіл та селищ України. Його становлення сприяє системному вирішенню організаційно-економічних проблем, пов'язаних із відтворенням трудового потенціалу в аграрній сфері, формуванням нових напрямів виробництва й реалізації сільськогосподарської продукції, підвищенням зайнятості сільського населення, зростанням доходів та підвищенням його життєвого рівня.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання обґрунтування перспектив розвитку сільського зеленого туризму викликає значний інтерес у зарубіжних і вітчизняних дослідників. Зокрема пошуком шляхів розвитку сільського зеленого туризму як напряму підприємницької діяльності присвячено праці таких учених, як А. Амоша, І. Балабанов, В. Брус, В. Васильєв, В. Гловацька, П. Горішевський, Ю. Губень, В. Данильчук, К. Дронг, Ю. Зінько, С. Ілляшенко, В. Котлінський, В. Косенко, Н. Кудла, О. Лендел, Н. Липчук, Л. Мармуль, О. Моран, С. Пономарьов, М. Рутинський, Я. Сікора, М. Товт, В. Цибух, Г. Черевко та інших. Поряд з цим, у науковців і практиків ще немає однозначної думки щодо визначення сутності та основних принципів розвитку сільського зеленого туризму як одного з видів несільськогосподарського підприємництва на селі, оскільки у нашій країні цей вид діяльності ще фактично тільки починає розвиватись та має досить значні регіональні відмінності. Разом з цим зелений туризм у більшості регіонів України знаходиться на етапі становлення й потребує наукового та організаційно-економічного обґрунтування перспектив розвитку. Це формує досить широке поле для подальших наукових досліджень у цьому напрямі.

Мета цієї статті – розглянути роль і місце сільського зеленого туризму в розвитку національної туристичної галузі і соціально-політичної ситуації в сільських регіонах України, розкрити його сутність, обґрунтувати роль і місце сільського зеленого туризму в забезпеченні сталого розвитку сільських територій, підвищенні рівня життя сільського населення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сьогодні актуальним є розвиток сільського зеленого туризму, який давно практикується в Україні. Адже в селах, які мають відповідну рекреаційну базу, завжди було багато відпочиваючого міського населення. Найпопулярнішими для відпочинку є села біля

морів, річок поруч з гірською місцевістю. Особливо сприятливі умови для розвитку зеленого туризму створюються на територіях національних та ландшафтних парків, де існує можливість поєднати повноцінний відпочинок з пізнаванням природничого та історико-культурного потенціалу регіону.

Українське село має надзвичайно багату історико-архітектурну спадщину, культуру, самобутній побут, даровані природою мальовничі ландшафти, а також лікувально рекреаційні ресурси. Тобто, існують всі передумови розвитку відпочинку в селі, який можна розглядати як специфічну форму підсобної господарської діяльності у сільському середовищі з використанням природного та культурного потенціалу регіону або як форму малого підприємництва, яке дає змогу певною мірою вирішити проблему зайнятості сільського населення, поліпшити його добробут, повніше використовувати природний та історико-культурний потенціал сільської місцевості. Сільський туризм виступає важливим чинником стабільного динамічного збільшення надходжень до бюджету, активізації розвитку багатьох галузей економіки (транспорт, торгівля, зв'язок, будівництво, сільське господарство тощо).

Сільський зелений туризм – це вид туризму, що передбачає відпочинок у сільській, курортній чи природоохоронній місцевостях з використанням належно облаштованих приватних садиб чи інших закладів розміщення.

Сільський зелений туризм – це проведення вільного часу в сільському середовищі, якому притаманні відповідна забудова, сільський побут, мальовничий ландшафт, туристичні заняття у вигляді пішохідних і кінних прогулянок, спортивних та оздоровчих подорожей (навіть полювання і рибальство), що відбуваються у сільській місцевості серед живої зеленої природи.

Сільський зелений туризм як поняття або соціально-економічна категорія тільки входить в обіг широкого українського загалу завдяки окремим ученим і дослідникам. У зв'язку з такими обставинами значна частина публіки, яка причетна до туристичної сфери, з розумінням оцінює проблеми туристичної діяльності, але ще не знаходить там місця сільському зеленому туризму. Зрозуміло, що при несталих позиціях важко говорити про швидкий розвиток цієї гілки туристичної діяльності.

Сільський зелений туризм часто ототожнюють з агротуризмом. На думку М. Рутинського і Ю. Зінька, знак рівності між цими поняттями ставити не можна, бо поняття «сільський зелений туризм» за змістом значно ширше порівняно з поняттям «агротуризм». Агротуризм – форма сільського туризму, оскільки він має тісний зв'язок саме із сільським фермерським господарством, де відпочинок пов'язаний з активним залученням його учасників до традиційних форм господарювання на селі (збір винограду, сіна, догляд за худобою тощо).

Поняття «сільський зелений туризм» близьке за змістом до поняття «екологічний туризм». Але між ними є різниця, тому що, по-перше, об'єктом екотуризму виступає дика природа (первинні, не порушені діяльністю людини ландшафти), а об'єктом зеленого туризму є вторинні ландшафти, тобто змінені в процесі господарської діяльності людиною.

По-друге, готельно-пізнавальний вид туризму зосереджений на сільських територіях, що передбачає заняття різними формами активної і більшою мірою пасивної рекреації, без заподіяння шкоди природному навколишньому середовищу і не ставить під загрозу здатність майбутніх поколінь задовольняти їхні потреби. Тому в основі розвитку сільського зеленого туризму повинні знаходити втілення такі принципи:

- охорона навколишнього середовища, мінімізація збитку в процесі туристичної діяльності, екологічний нагляд за станом туристичного освоєння території;
- контрольоване використання технологій туристичного обслуговування;
- соціальна справедливість щодо місцевих громад (прибуток та інші блага від цього виду діяльності повинні розподілятися на паритетних засадах, з урахуванням інтересів місцевого населення);
- естетична гармонізація туристичного природокористування (туристична інфраструктура повинна органічно вливатися в історично сформоване середовище і зберігати унікальну своєрідність кожної місцевості).

Сільський зелений туризм слід розглядати як невід'ємну складову програми комплексного соціально-економічного розвитку села та його відродження. За рахунок розвитку сільського зеленого туризму можна забезпечити сталий економічний, демографічний розвиток на селі, а саме: розширення зайнятості та отримання додаткових доходів жителями сільських місцевостей; реалізацію продукції власного підсобного господарства, забезпечення використання селянських жител, підвищення естетики сільських будинків, покращення інфраструктури туристичних послуг, розвиток культурної спадщини села, підтримку місцевих звичаїв, обрядів і традицій. Не потрібно також забувати, що розвиток туризму в сільських територіях є одним з напрямів альтернативної зайнятості сільського насе-

лення, перспективного розвитку сільської території та регіональної інфраструктури, збереження і розвитку культурно-історичних традицій у сільській місцевості регіонів.

Однак потрібно виділити недоліки сільського зеленого туризму, зокрема такі, як: сільським зеленим туризмом займаються заможні селяни, і це поглиблює соціальне розшарування сільських жителів, туристичний сезон збігається з сезоном польових робіт, культура села поступово відмирає, транспортна віддаленість зон відпочинку, невідповідність запитам сучасного туриста.

При організації сільського зеленого туризму виникає також ряд проблем (табл. 1).

Таблиця 1

Переваги, недоліки та проблеми розвитку сільського зеленого туризму

Переваги сільського зеленого туризму	Недоліки сільського зеленого туризму	Проблеми розвитку сільського зеленого туризму
Поліпшення благоустрою садиб і сіл, розвиток інженерної та соціальної інфраструктури	Займаються заможні селяни, і це поглиблює соціальне розшарування сільських жителів	Потреба в більш конкретизованій для сільського туризму нормативно-правовій та законодавчій базі, правовому механізмі легалізації діяльності у цій сфері, встановлення порядку надання сільських турпослуг, формування ринку сільського зеленого туризму
Скорочення рівня безробіття, стимулювання створення нових робочих місць	Туристичний сезон збігається з сезоном польових робіт	Створення сприятливого інвестиційного клімату для компаній
Зростання доходів та підвищення життєвого рівня сільських жителів при відносно невеликих фінансових витратах	Культура села поступово відмирає	Недостатньо розвинена інфраструктура в ряді сільських територій
Розвиток малого підприємництва на селі, а також надання екологічної привабливості сільській місцевості	Транспортна віддаленість зон відпочинку	Недостатня інформованість сільських жителів про можливості розвитку сільського зеленого туризму
Розширення асортименту продукції присадибного господарства	Невідповідність запитам сучасного туриста	Низька ресурсна забезпеченість селян, які бажають займатися організацією сільського зеленого туризму
Реалізація на місці продукції особистого підсобного господарства, зокрема, готових продуктів харчування		Відсутність кваліфікованих кадрів для організації сільського зеленого туризму
Стимулювання охорони місцевих пам'яток, збереження місцевих звичаїв, фольклору, народних промислів		Слабо розвинена дорожня мережа в сільській місцевості
Підвищення культурно-пізнавального рівня сільського населення		Відсутність державної некомерційної реклами
Поповнення місцевих бюджетів додатковими надходженнями		
Вимагає можливість обходитися без значних інвестицій, використання переважно приватних джерел фінансування, швидка окупність капіталовкладень		

Для розвитку сільського зеленого туризму є необхідний комплекс заходів:

- створення нормативно-правової бази у сфері сільського туризму;
- створення інфраструктури території, що сприяє комфортному перебуванню та забезпеченню високого рівня обслуговування туристів;
- організація системної державної підтримки малого підприємництва, фермерства та кооперації в галузі сільського зеленого туризму, що забезпечує умови їх сталого функціонування, подолання адміністративних бар'єрів на шляху їх розвитку, доступ до фінансових і матеріальних ресурсів;

- розробка стандартів і нормативів, які застосовуються у сфері сільського зеленого туризму як спеціального сектора індустрії (стандарти і нормативи, що діють в регіоні у сфері готельного та рекреаційного бізнесу, не можуть механічно переноситися на сектор малого сімейного готельного бізнесу через специфіку останнього);

- розвиток механізму страхування ризиків при організації та наданні послуг сільського зеленого туризму;

- організаційна підтримка: створення спеціальних структур, що надають системну допомогу і займаються організацією цього сектора туріндустрії, в тому числі кооперативів;

- розвиток кадрового потенціалу сфери обслуговування й туризму в сільській місцевості шляхом вдосконалення системи професійної підготовки, підвищення кваліфікації та перепідготовки сільських жителів;

- розширення сфер зайнятості в сільській місцевості та підвищення ділової активності населення шляхом створення нових робочих місць, у тому числі в сфері обслуговування туристів;

- інформаційне забезпечення організації сільського зеленого туризму, в тому числі впровадження інформаційних технологій, що дозволяють створити масштабний ринок сільського туризму в віртуальній формі;

- сприяння в просуванні сільського туризму шляхом забезпечення участі малих підприємств, фермерів у виставках і конкурсах;

- координація діяльності регіональних органів влади та адміністрацій муніципальних утворень у комплексному вирішенні завдань щодо розвитку різних видів і напрямків сільського туризму.

Сільський зелений туризм орієнтований на використання сільськогосподарських, природних, культурно-історичних та інших ресурсів сільської місцевості для створення комплексного туристичного продукту (рис. 1).

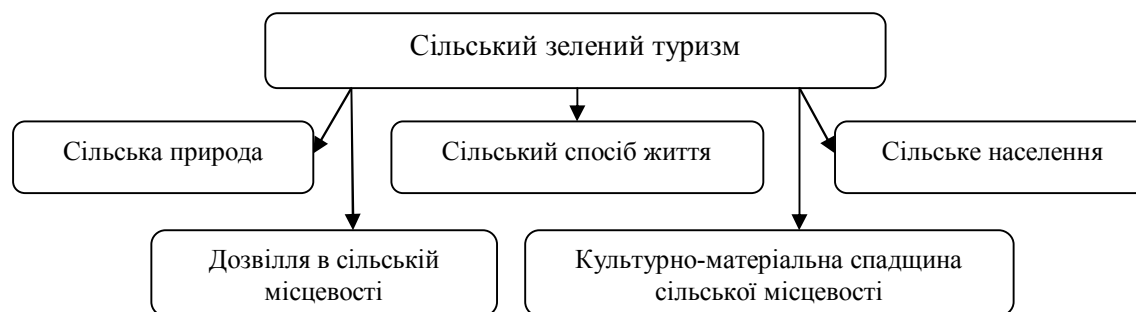

Рис. 1. Концептуальна модель сільського зеленого туризму

Отже, розвиток сільського зеленого туризму – це також можливість активізації господарської діяльності багатьох сільських територій і сіл, які характеризуються низькими доходами від сільськогосподарської діяльності, проблемами збуту своєї продукції, високим рівнем безробіття і повсюдною еміграцією молоді. Для багатьох селян надання туристичних послуг може бути додатковим джерелом отримання доходів.

Щодо Вінниччини, то туристична галузь області лише починає розвиватися. В області є всі умови та екскурсійні можливості для розвитку сільського зеленого туризму, а саме: природна й культурна спадщина, історико-культурний комплекс, городище трипільської культури, пам'ятки архітектури і археології, парки, дендропарки, місця поширення народних ремесел, заказники, пам'ятки природи, бази «зеленого» туризму.

Вінниччина багата якісними мінеральними та прісними підземними водами, радоновим водам Хмільника немає рівних серед відомих мінеральних вод Європи, а це чималий потенціал для розвитку курортного туризму. Перспектива розвитку галузі полягає у створенні конкурентоспроможного Вінницького турпродукту та розвитку внутрішнього туризму: розробка нових туристичних маршрутів, розвиток сільського зеленого туризму (представлені такі ремесла, як різьба по дереву, гончарство, вишивка, писанкарство, теслярство, лозоплетіння, каменотесний промисел, живопис, кераміка, флористика, лялька-мотанка, гобелен, плетіння).

Рекреаційні зони області протягом останніх років не зазнали змін. Площа земель рекреаційного призначення становить 0,3 тис. га, земель оздоровчого призначення – 0,6 тис. га. З покращенням матеріального становища населення зростає кількість відпочиваючих. Для відпочинку населення використовуються ліси, долини річок, кемпінги, будинки відпочинку, санаторії.

З метою визначення перспективних територій для розвитку сільського зеленого туризму управлінням культури і туризму облдержадміністрації здійснюється моніторинг та доповнюється електронна база щодо перспективних господарств з надання туристичних послуг на селі. Забезпечено діяльність 30 садиб, що пропонують комфортне проживання, сімейний відпочинок, народну традиційну кухню, екологічно чисті продукти харчування, цікаве дозвілля. З них дві садиби мають третю (найвищу) категорію системи категоризації сільської нічліжної бази «Українська гостинна садиба» і сім садиб мають базову категорію.

Для відпочиваючих широко представлені народні промисли: різьба по дереву, гончарство, вишивка, писанкарство, теслярство, лозоплетіння, каменотесний промисел, живопис, кераміка, флористика, лялька-мотанка, гобелен, плетіння. В області сільський зелений туризм є найбільш поширеним у Вінницькому, Барському, Жмеринському, Муровано-Куриловецькому, Могилів-Подільському, Ямпільському, Піщанському, Хмільницькому, Немирівському, Бершадському, Гайсинському, Літинському та Калинівському районах.

Подальший розвиток сільського зеленого туризму в області передбачено стратегією збалансованого регіонального розвитку Вінницької області на період до 2020 року. Також треба відзначити, що було підписано угоду між Вінницькою районною радою та Європейською комісією про надання грантових коштів у розмірі майже 300 тис. євро на реалізацію проекту «Туризм – запорука динамічного соціально-економічного розвитку сільських громад», який буде реалізовуватись протягом 2015 – 2016 років. Освоєння таких значних коштів у Вінницькому районі дасть можливість підвищити добробут його мешканців. На сьогоднішній день триває розробка маршрутів сільського зеленого туризму за такими напрямками: зелені садиби, спортивний туризм, походи вихідного дня.

Головною метою проекту є створення сприятливих умов для розвитку економічного потенціалу Вінницького району шляхом відродження туристичної зони, що стимулюватиме розвиток малого і середнього бізнесу, включаючи екотуризм. В межах проекту заплановано реконструкцію і відновлення Вороновицького палацу Грохольських-Можайських та прилегло до нього парку, що є пам'яткою національного значення 18 століття. Також планується реконструкція Жабелівського музею села та проектування нових туристичних маршрутів у Вінницькому районі.

На Вінниччині розпочато реалізацію проекту «Агротуризм» – як можливість розвитку Вінницької області. Проект співфінансується в рамках програми Польської закордонної допомоги Міністерства закордонних справ Республіки Польща. Мета проекту – сприяння розвитку агротуризму у Вінницькій області за допомогою створення платформи співпраці на користь розвитку агротуризму за допомогою реалізації практики діалогу та партнерського співробітництва між мешканцями сіл, місцевими організаціями та органами влади на рівні району та області, підвищення рівня знання бенефіціарів на тему агротуристичної діяльності, підвищення рівня якості послуг, що надаються агротуристичними компаніями.

Основним завданням у розвитку туристичної галузі в області є створення конкурентоспроможного Вінницького турпродукту та розвиток внутрішнього туризму.

Унікальна природа, багата культурна і духовна спадщина, які знаходять своє відображення в традиціях і менталітеті українського народу, наявність великої кількості пам'яток історії та природи створюють передумови для створення регіонального конкурентоспроможного туристичного продукту, для цього необхідна наявність наступного:

- конкурентних переваг для формування турпродукту (природна і культурна спадщина, людські ресурси, географічне положення, особлива тема і т.д.);
- широкого набору конкурентоспроможних підприємств у сфері обслуговування (засобів розміщення, харчування, транспортних послуг, інформаційних послуг і т.д.);
- «критичної маси» підприємств, здатних вмістити значну кількість туристів (але не більше того, що перевищить гранично допустимі навантаження на територію);
- зв'язків і взаємодії між основними «гравцями» в сфері туризму, які можуть формуватися за формальною і неформальною ознакою, при позитивному партнерстві між гравцями;
- структури або ініціативної групи, здатної управляти наявними туристичними ресурсами і просувати їх на туристичних ринках. При формуванні регіонального туристичного продукту дуже важливо враховувати весь «споживчий ланцюжок» (value chain), необхідний туристу (рис. 2).

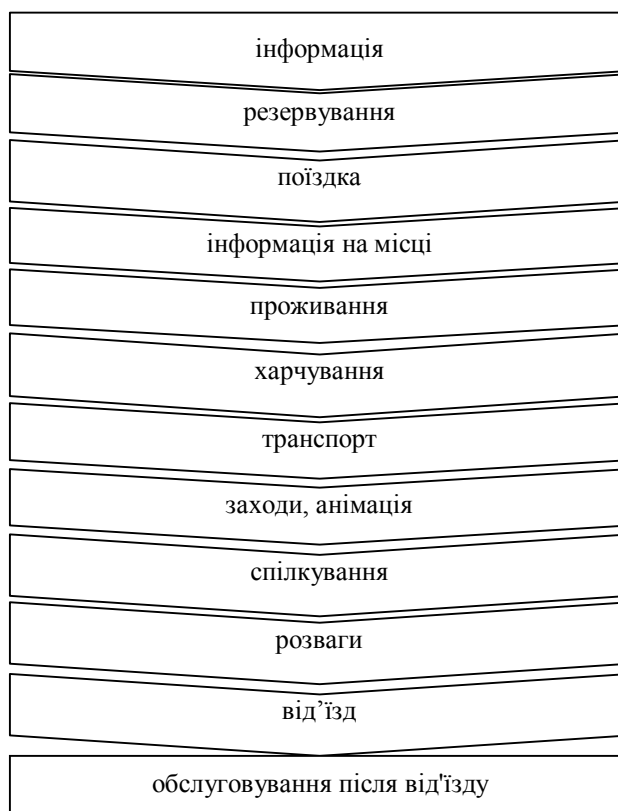

Рис. 2. Туристичний ланцюжок споживчих цінностей

Основні моделі організації та розвитку сільського туризму в області:

- сільські гостьові будинки на базі існуючого житлового фонду в сільській місцевості;
- стилізовані «туристські села» або спеціалізовані центри, орієнтовані на організацію повноцінного відпочинку туристів (центри ремісництва та культури, «рибальські», «мисливські села», кулінарні центри (будинки меду, традиційної кухні), спортивні (наприклад, катання на конях, навчання веслування та ін.);
- «історичні» або «національні» гостьові будинки («Будинок селянина-старожила», «Купецька садиба», «Козацьке подвір'я»);
- сільськогосподарські парки на базі фермерських асоціацій («Відпочинок у фермерському господарстві»), спеціалізація сільського господарства території при складанні туристських програм (зернове господарство, тваринництво, садівництво) та інше.

З практичного досвіду розвитку сільського зеленого туризму випливає висновок про реалізацію декількох бізнес-моделей у цій сфері.

1. Розвиток туристичного бізнесу на базі малого сімейного готельного господарства. Ця модель включає в себе підтримку розвитку мережі засобів розміщення (приватних мікроготелів) на базі існуючого в сільській місцевості житлового фонду та сільськогосподарських (ферми, пасіки, риболовецькі господарства і т.д.) і спеціалізованих об'єктів (спортивні центри, човнові станції, конюшні тощо).

2. Будівництво великих і середніх приватних туристичних об'єктів у сільській місцевості: спеціалізовані приватні готелі у формі стилізованих «екоферм», «агротуристичних сіл», культурно-етнографічних центрів тощо (характерно для територіального утворення з високим рівнем комфортності житлового фонду в сільській місцевості і з хорошим турпотенціалом). Ця модель для успішної реалізації вимагає, насамперед, інвестиційних ресурсів – як місцевих, так і зовнішніх, а також підтримки відповідних проектів на рівні регіону і на місцях.

3. Створення державних (або приватних) агропромислових парків. Крім розвитку тургалузі як такої, концепція, що базується на такій моделі, ставить в основу популяризацію, соціалізацію та пропаганду досягнень сільського господарства на конкретній території, збереження практичних навичок і демонстрацію прийомів національного (традиційного) сільськогосподарського виробництва. У світовій практиці програму з реалізації такої моделі зазвичай курирує відомство, яке відповідає за розвиток сільського господарства (а не тургалузі як такої). Будучи багатофункціональними центрами, агропромислові парки паралельно можуть вести науково-дослідну та селекційну роботу, залишаю-

чись при цьому розважальними туристичними об'єктами і постійно діючими виставково-експозиційними центрами.

4. Створення інфраструктури підтримки сільського зеленого туризму. Говорячи про підтримку цього виду туризму, слід пам'ятати, що цей похідний елемент державної соціальної політики тісно змикається з такими сферами, як місцеве самоврядування, розвиток саморегулюючих громадських організацій, системна підтримка малого та середнього бізнесу, тому розвиток цього напряму передбачається на основі державно-приватного партнерства.

Узагальнюючи сказане, можна відзначити наступне. Формування моделі розвитку сільського зеленого туризму має ґрунтуватися на використанні ендогенного потенціалу туристської дестинації, регіональної економічної структури, що реалізує взаємну адаптацію біологічних, природних і технічних ланок. Такі моделі досить різноманітні і апробовані в практиці багатьох країн.

Необхідно відзначити, що сільський зелений туризм сприяє розвитку інших напрямів альтернативних видів діяльності, збуту продукції та надання послуг. Крім забезпечення зайнятості, розвиток альтернативних видів діяльності сільського населення вирішує ряд завдань загально регіонального і національного значення, серед них:

- збереження малих населених пунктів, а отже, і сільського побуту;
- поліпшення умов життя сільського населення;
- підвищення доходів сільських жителів;
- закріплення молоді на селі;
- стимулювання вивчення народних звичаїв і обрядів;
- відродження та пропаганда традиційних цінностей і способу життя;
- розвиток народних промислів;
- регламентування використання природних об'єктів, що сприяє збереженню навколишнього середовища;
- збереження культурної та історичної спадщини території.

Висновки. Отже, результати досліджень доводять, що зелений туризм – одна з найперспективніших сфер у туристичному бізнесі. Позитивний вплив сільського зеленого туризму на вирішення соціально-економічних проблем села полягає, передусім, у тому, що він розширює сферу зайнятості сільського населення, особливо жінок, і дає селянам додатковий заробіток; розширює можливості зайнятості сільського господаря не тільки у виробничій сфері, але й у сфері обслуговування.

Шляхом здійснення відповідних досліджень, спілкування з діючими особами в сфері сільського зеленого туризму з'ясований перелік проблемних питань, які перешкоджають розвитку сільського туризму, розв'язання яких вимагає спеціального нормативно-правового регулювання.

Список використаної літератури

1. Бабкин А. В. Специальные виды туризма [Электронный ресурс] / А. В. Бабкин. – Режим доступа : http://tourlib.net/books_tourism/babkin08.htm
2. Биркович В. І. Сільський зелений туризм – пріоритети розвитку туристичної галузі України / В. І. Биркович // Стратегічні пріоритети : наук.-аналіт. щоквартальний зб. – 2008. – № 1 (6). – С. 138–143.
3. Братюк В. П. Аналіз досвіду західних країн щодо формування державної політики сприяння розвитку туризму / В. П. Братюк // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 9 (135). – С. 63–71.
4. Дунец А. Н. Взаимодействие субъектов сельского туризма в регионе / А. Н. Дунец // Российский Журнал Устойчивого Туризма. – 2012. – № 2. – С. 26–29.
5. Здоров А. Б. Устойчивое развитие аграрного туризма в России / А. Б. Здоров // Российский Журнал Устойчивого Туризма. – 2012. – № 2. – С. 13–20.
6. Лукичев А. Б. По ту сторону концепции экотуризма / А. Б. Лукичев // Российский Журнал Устойчивого Туризма. – 2011. – № 1. – С. 11–25.
7. Ілляшенко С. М. Аналіз потенціалу ринку туристичних послуг Сумської області / С. М. Ілляшенко, В. О. Щербаченко // Вестник национального технического университета "ХПИ". – 2012. – № 14. – С. 65–77.
8. Кузик С. П. Географія туризму : навч. посіб. / С. П. Кузик. – К. : Знання, 2011. – 271 с.
9. Корсовский А. В. О развитии агротуризма: российский и международный опыт / А. В. Корсовский // Сельский туризм как фактор социально-экономического развития общественной дипломатии на примере Московской области : сб. докл. науч.-практ. конф., 13 мая 2014 г. – М. : Сфера, 2014. – С. 128–141.
10. Кравцов С. С. Оцінка інвестиційної привабливості сільського зеленого туризму на основі розрахунку ефекту мультиплікатора / С. С. Кравцов // Механізми державного управління економікою України : зб. наук. праць ДонДУУ. – Донецьк : ДонДУУ, 2010. – Т. XI. – С. 398-405. – (Серія «Державне управління»; вип. 173).

11. Куліковський Б. Задля розвитку села // Б. Куліковський, Ю. Левицька // Освіта аграрна. – 2008. – № 2. – С. 2.
12. Чеглей В. М. Сільський зелений туризм як вид рекреаційної діяльності [Електронний ресурс] / В. М. Чеглей // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. – 2011. – Вип. 163; Ч. 1. – Режим доступу : http://tourlib.net/statti_ukr/cheglej.htm

References

1. Babkin, A. V. Spetsyal'nye vydy turyzma [Elektronnyy resurs]. Rezhym dostupu: http://tourlib.net/books_tourism/babkin08.htm
2. Byrkovych, V. I. (2008) Sil's'kyy zelenyy turizm – priorytety rozvytku turystychnoyi haluzi Ukrainy. Stratehichni priorytety. *Naukovo-analitychnyy shchokvartal'nyy zbirnyk*, 1 (6), s. 138–143.
3. Bratyuk, V. P. (2012) Analiz dosvidu zakhidnykh krayin shchodo formuvannya derzhavnoi polityky spryannya rozvytku turyzmu. *Aktual'ni problemy ekonomiky*, 9 (135), s. 63–71.
4. Dunets, A. N. (2012) Vzaymodeystviye subektov sel'skoho turyzma v rehyone. *Rossyyskyy Zhurnal Ustoychyvoho Turyzma*, (2), s. 26–29.
5. Zdorov, A. B. (2012) Ustoychyvoe razvytye ahrarnoho turyzma v Rossyy. *Rossyyskyy Zhurnal Ustoychyvoho Turyzma*, (2), s. 13–20.
6. Lukychev, A. B. (2011) Po tu storonu kontseptsyy ekoturyzma. *Rossyyskyy Zhurnal Ustoychyvoho Turyzma*, (1), s. 11–25.
7. Ilyashenko, S. M, Shcherbachenko, V. O. (2012) Analiz potentsialu rynku turystychnykh posluh Sums'koyi oblasti. *Vestnyk natsional'noho tekhnicheskoho unyversyteta "KhPY"*, (14), s. 65–77.
8. Kuzyk, S. P. (2011) Heohrafiya turyzmu: navchal'nyy posibnyk. Kyiv: Znannya, 271 s.
9. Korsovskyy, A. V. (2014) O razvytyi ahroturyzma: rossyyskyy y mezhdunarodnyy opyt. *Sel'skyy turizm kak faktor sotsyal'no-ekonomicheskoho razvytyia obshchestvennoy diplomaty na prymere Moskovskoy oblasti: sb. dokl. nauch.-prakt. konf.*, 13 maya 2014 h. Moscow: Sfera, s. 128–141.
10. Kravtsov, S. S. (2010) Otsinka investytsiynoi pryvablyvosti sil's'koho zelenoho turyzmu na osnovi rozrakhunku efektu mul'typlikatora. *Mekhanizmy derzhavnogo upravlinnya ekonomikoyu Ukrainy: zb. nauk. prats' DonDUU*. Donets'k: DonDUU, T. XI, s. 398-405. (Seriya «Derzhavne upravlinnya»; vyp. 173).
11. Kulikovskyy, B., Levyts'ka, Yu. (2008) Zadlya rozvytku sela. *Osvita ahrarna*, (2), s. 2.
12. Chehley, V. M. (2011) Sil's'kyy zelenyy turizm yak vyd rekreatsiynoi diyal'nosti. *Naukovyy visnyk Natsional'noho unyversytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannya Ukrainy*, vyp. 163; Ch. 1 [Elektronnyy resurs]. Rezhym dostupu: http://tourlib.net/statti_ukr/cheglej.htm

V. Bondarenko

RURAL GREEN TOURISM ON VINNYCHINA: PROBLEMS AND PROSPECTS

The aim of the article is to consider the role and place of rural green tourism in the development of national tourism sector and social-political situation in agricultural regions of Ukraine, to reveal its nature, to substantiate the role and place of rural green tourism in the development of sustainable development of rural territories, in the growth of standards of life of rural population.

In the article the problems of green tourism development in Vinnytsia region and reasons that contribute to the emergence of these problems are revealed. It is indicated that rural green tourism should be considered as an integral comprehensive part of the program of socio-economic development of a village and its revival, as well as through the development of green tourism a sustainable economic, demographic development in the countryside can be provided. The advantages, disadvantages and problems that arise during the organization of rural green tourism are listed. A conceptual model of green tourism is offered. The strategy of balanced regional development is considered for further development of rural green tourism in Vinnytsia region until 2020.

Consequently, studies show that green tourism is one of the most promising sectors in tourism business. By means of relevant research and communication with actors in the field of rural green tourism the list of problems hindering the development of rural tourism, the solution of which requires special legal regulation, is shown.

Keywords: *green tourism, economic development, rural green tourism, agriculture, recreational resources, national tourism industry, tourist services, services sector.*